

מבט למסורה ושעורים בהסתכלות

תאמרו מה
שתאמרו :
כשר" עומות
אומר לכם
"למיהוש לא
מיבעי" מי
סתמא יודע

הוא מהו אומר. והא ראייה : הנה עבר
עלינו ב"ה השבוע הזה, שבוע המוכן
לפורעניות בביתנו הלאומי, בשלום :
גם נבי מוסה וגם קרבן פסח בשכם,
והכל אתי שפיר.

ר" עקיבא איגר ז"ל היה אומר :
אין חקב"ה מביא יסורים לעולם אלא
בשביל ישראל — פירושו : שהוא מכי-
נים אנדרלמוסיא בין הגויים ומביא
אותם לידי קטטה ומריבה ומלחמת
אחים בשביל שישכחו את אהב"י.
וגם באו ב"ה היה השטן ביניהם והוא

מרקד "דאבקה" (רקוד ערבי עממי) בין
משפחותיהם המיוחסות. ובשעת התה-
לוכה של "ישמח משה" פרצה מהלוקת
בין החסידים שלהם משתי הכתות
ע"א נוסח התפלה. אלה טענו ואמרו :
אשרי תמימי דרך ליריהו ואלה
צעקו בקול, נוסח ימים נוראים :
סאלאת לנו ! החסידים אומרים ג'
פעמים מבונה : כי לא לעולם חוסן
ישועות, והמתנגדים באים כנגדם
כטענה: ראש ולענה...

ובשעת חרות, כמעט שלא הגיע
הדבר לידי מהלומות, הכל כמו אצלנו
להבדיל, בשמחת תורה לפני בחירת
הגבאי או — יותר נכון — לפני אס-
פת הנבחרים במאה שערים..

ויודעים אתם, רבותי, באמת מפ-
ני מה עבר הכל בשקט ושלום ? —
כנראה, מפני "שיר המעלות" שהיו
מורבקים בראש כל הוצות בערב יום
טוב שלהם, סגולה ברזקה מפני השדים
והמוזיקין שלהם, בבחינת "ב"בשפה
לא ר"ת"ה" או בערבית : "לוש לאוים

ר"ושה" (לא צריך לרוב), ואפשר משום
שזו היתה מעין "חתונה שקטה" בלא
כלי זמר ובלא משוררים ולולכים וכי-
הוד בלא קבלת פנים רשמית של עשרת
השבטים... אלא שביום רביעי זה, יום
של תפלת "אל נקמות" בשעה השלי-
שית אחה"צ בשעת מנחה, העמידו
מכוניות משורריות. אצל שער יפו
והיתה שמירה מעולה בעינא פקיהא,
כדי שלא לשכת הלילה את ההרגל
ואולי לכבוד חזירתם של המחותנים
מן החתונה...

וגם קרבן פסח לא הצליח הפעם
זהיה מעין פסח שני אולי מפני
"הנדחה" ואפשר מפני שלא היו תיירים
וביחוד לא היו יהודים כמעט ולא היה
על מי לזרק אבנים, "אשרי יושבי
ביתך" אמרי אינשי, ושיחת הבריות
תורה היא, להבדיל.

אמרתי, שחכל עבר בשקט וב-
שלום, מוכן מאליו, שאין זו אלא ליש-
נא דבני אדם ורק "לתפארת המליצה",
מחמת שפטר כלל כלום ו"בלא יחריץ"

אי אפשר אצלנו.
כשעת התהלוכה הגדולה מחברון
ואיתערותא-דלעילא יצאו מבליהם בני
דודנו מהני בריוני והכריזו בקולי קולות
את כל השמות הגדולים : "יחי שולטן
אל אטראט! יחי עבדול כארים! יחי
מוכטפה קמאל! יחי זגלול!" והיו
כורכים מצה ומרור יחד, מעין "סאני-
רוויטש" של גבורי ישמעאל ומרכיבים,
כדרכם, מין בשאינו מינו. הצעירים
נתלהבו וצעקו : "היירד!" ואולם הז-
קנים המיושבים שבהם היו יושבים
במצנפותיהם הלכנות ובנגיליהם על
גבי הגוזזטראות של בתי הקפה מסביב
שומעים וצוחקים לבני דור חדש ואו-
מרים זה אל זה : "שו האדא ? מאס
כאדא !" (מה זה ? צחוק!).

וראו זה פלא : דוקא בשעה זו
שצעקו כאן בקולי קולות : "יחי שול-
טן אל-אטראט גבור הדרוזים ! תהי
סוריה המאוחדת !" — בה בשעה כמי-
עט נתקבלה תפלתם אצל אלטאה מיד
והגיעה אלינו השמועה ע"א נפילת

סו אי דה בירת הדרוזים בידי
הצרפתים..
וכדי שלא תשתכה הלילה תורה
מישמעאל חזרו בני דודנו גם השתא
על כל הפזמונות שלהם נגד ה"סהיו-
ניון". והגבורים החברונים כ"ח ל"וים
יחמו" ממש וקוראים בקול רם את דברי
התוכחה נגד אהב"י, עפ"י הנוסח הקי-
בוע אצלנו בשנים האחרונות, מפני
שהרגל נעשה טבע אצלם ("טהדישיון"
בלשון האנגלים). אלא שהשתא הוסיף
פו הבריונים שלהם נפך חדש משלום
ושרו בקול גדול ובפרהסיא גמורה את
השיר "זבחזו זבחי צדק" על אהב"י
(כנראה, שמעו מזלוצינו בשעת רקוד
הרונדוי...), ונטודי קרתא משלהם
עומדים ושומעים ואין פוצה פה ומי
צפצה, כדי שלא להפריע כנראה את
ההרמוניה ואת השלום ולא להרגיז
חלילה את האזניים הערביים, שלמדו
לצעק, כנראה, יותר מאווזי רומא.

והלא אמרתי לכם כבר, כמדומני,
כי כל מה שאין לנו יש להב. יש להם

גדוד ערבי, דגל ערבי ויש להם
גם זכות יתרה — וזהו העיקר ! —
ל ה ת ר ג י ז על כל דבר, היום על
בגן רוד, ביום כפור על כסא קטן לפני
הכתל המערבי ומהר על דגל תכול-
ולכן התלוי על גבי דגל אנגלי על חנו-
תו של אריה כספי, ועכשיו, ב"ה, הרי
כל גוי קטן שיש עליו גושפנקא-דמל-
כותא יכול להסיר את דגלנו כדי שלא
ל ה ת ר ג י ז את שכנינו, וכלל גדול
הוא בביתנו הלאומי, שמי שהוא
מ ת ר ג י ז הוא הצודק — וחק הדגל
החדש הלא יוכיה !

לא לחנם קראו בני דודנו ל"אדרון
בפקד", שהוא המרי דהאי הילכתא
בשם "מאפי קונטרטו". נבאו ולא ידעו
מה נבאו, כנראה, שנתכוונו לאהב"י
שאינו מחדשים את ה"קונטרטו" (החר
זה) שלהם לא בחיל הספר ולא במש-
טרה הפנימית שלנו...

ובשם שאין תמונה בלא קטטה
כך אין תהלוכה בלא שטותא. והא

ראיה :
אחד מסוסי התהלוכה נכנס בו
פתאום רוח שטות או קדושה ועמד
קוממיות על שתי רגליו הקדומות וגם
האחרות, התחיל בועט ומתעקש, מר-
אה גבורת הסוס, החייל-השוטר כיכה
בו והוא, כלומר הסוס, מרים קולו
ואומר שידה אף הוא כנגד ה"סהיוניון"
בצהלה רבה, והנה מהומה ומבוכה בין
הקהל, ואהב"י הסקרנים, שמקדימים
ורצים לפני תהלכות בני דודנו כילדים
אלה, שמקדימים ורצים לחופת התנים
לפני הנוגנים בכלי זמר ולפני המהר-
תנים והשושבינים — בלם התחילו
רצים מהולים ודהופים, חוכים ומשמי-
עים ביראה יחד בקול : "גוואלד !"
ומיד — הנפת תריסין ונעילת הדלתות
של החנויות, אחווי פחד מנת והפוסיד-
פניקה ר"ל עד שהעמיד אותם גוי
פשוט, ענלון ערבי שישב על דוכנו
וצעק בצחוק : "שו האדא ?" (מה זה?)
הן זהו סוס פרא שהשתולל ולא יותר,

ומה כל החרדה הזו ?
ולא ידע, כנראה, הגוי הזה, שבי-
גבורי ישראל הבורחים היו אולי גם
חצי תריסר ריביוניסטים הדרושים
דוקא גדוד עברי !...
ומזכירני ענין זה מעשה בפניקה,
יהודית, ששמעתי מפיו ר' זלמן איטלים
שלנו, מעשה נאה וקצר.
יהודי אחד נכנס פעם בבהלה
לתוך הקהל וצעק : יהודים, פוגרום !
הורגים אנשים ברחובות ! ישנם
ש ל ש ה הרוגים !...
— מי הם ? — נתעוררו כל בני
החבורה בפתד ובהלה,
— הראשון זה א ג י, — הראה
היהודי המבוהל על עצמו — והשני
מחכה לי שם בחוץ..
— נו, והשלישי ? — שאלו היתה-
דים אף הם מתוך פניקה — היכן
ההרוג השלישי ?!...
— השלישי ברה, הוסיף היהודי
המבולבל.
פניקה יהודית !..

אין מה לדבר — בנידודנו מדור חדש הולכים ומתפקדים ממש ויצאו בזמן האחרון לתרבות רעה. הנה בשבוע זה נתכנסו מבני קדמא ואזלא של ישמעאל לשיבה גדילה בירושלם עיה"ק כדי לרונ בדבר הירושלם שבה להם בירושלם מהתורכים והיונים, ואחרי שקלא וטריא ארובה ורו"ד דנו אותו לגניזה יהחליטו להריש לראשם את הכבע האירופי — יאם מיתל פראנג" — מחמת שהוא יפה לבריאות וכשר לכל הדעות הן מבחינה לאומית והן מבחינה דתית ומצוה לה' בש עפ"י כל דיני הרבנים והבמיהדרור שלהם. ואלולי דמסתפינא הייתי אומר כי החלטה זו לטובת הכובע האירופי באה מצדם אך ורק משום שיש בזה סגולה בדוקה ומנוסה ל"התקרבות הנזעים", לא פחות מלשון הקדש שלנו שצעירי הם לומדים בשקידות ומתוך שעורים משיישים והסתכלות אמיתית על החולות (כלי מסוה!) ושונרים אותם על לשונם היטב לא רק מפני "כחוקותיהם" של הסתיוניון אלא וביחוד מפני "בנו"

תיהם" בת"א... אלא ש"הפלסטין" ביפו מתנגד בכל כח לכובע האירופי, לא מחמת חבתו היתרה לתרבוש האדום, כליליתפראית זו שנתנו כראשם התורכים ז"ל, אלא שחוששין הם פשוט שמא לא יוכלו להבחין חלילה ביום פורעניות בין ישמעאל לישראל... ומהאי טעמא מסכים אני בכל לב להברנו היפואי הזה וגורם אני כמותו אלא בשנוי קצת. ולו לעצתי ישמעו אחב"י — ביום שיחליטו בנידודנו לחבש כובעים אירופים, נחלים אנחנו לחבוש דוקא תרבושים, ממש כאחינו הספרדים וגם מקצת האשכנזים שאינם יכולים בשום אופן להפרד מהעציץ האדום וההפוך שנדבק, כנר"א, לראשם, והם מקשטים בו את פארד זכר לחורבן! ואידי דאטינא להכי — נימי מילתא גם בענין השטריימילה והכפתנים שלנו. מכיון שבנידודנו באו, "אל שכלם" זחבינו שעליהם לאמר, "ברוך שפטרני"

לתרבוש שאינו לבוש לאומי או דתי, אולי הניעה השעה שגם אחב"י יבינו וישימו אל לבם שמזנבת זו בעלת שלשה עשר זנבות המקשטת את יש"ר ראל בשבתות ובמועדים במאה שערים ובשאר המקומות הקדושים שלנו בירור שלם וכא"י — אינה כלל הלכה למשה מסיני אלא ירושת הנלות המרה וה' מכוערה, שבאה לנו מאבות אבותיהם של ידידינו נרכספי והמלניצקי בפור לניה?... כמו שספר לי בשבוע זה תלמידי מפקידי הממשלה הנבוהה מעשה ביהור די אחד חדש וכנו שנזרמנו אצל שלי חנו של הרב קוק בליל שבת קדש. אחר ה"קידוש" הרים הכן את הכוס וברך את אביו שיזכה לחיות כימי אבותינו מדור ישן. כוונתו היתה, כנר"אה, שיאריך ימים ושנים כאבותינו הראשונים. וענה לו האב: — יהי רצון, בני, שאתה תחיה דוקא כדור-חדש... כלומר, חיים טובים, כבן אדם וכדבעי למיהווי... * *

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, כלומר של מורי מצרים, וללמד ממנה מה שהרוחנו אנחנו, — והעיקר, — מה שהפסידו שכנינו כאן, הרי זה משובח. נפנשתי בשבת קדש בשעת בקורם כמגדל-דוד באחדים מגדולי הכנופיא שלהם ושאלתי אחד מהם מה ראו וכיה מצאו אצלנו בא"י מה שאין אצלם במצרים? — "הן שמעתי, אמרתי לו, את תהלתכם מפי מורינו שבקרו אתכם, כי אפילו בתי הכבוד במחילה עשויים אצלכם אבני-שיש ויש בהם נוחיות יותר אפילו מבתי-הסלינים שלנו להכ"דיל, ומה באתם ללמד מאתנו? — שני דברים — ענה האורח הח"ביב ו"המהיר" מתוך ישוב-הדעת — מצאנו אצלכם ושאיתם אצלנו. האחת — האשה העוברת והלומרת את דרכי העבודה ממש כנכר, כגון ביה"ס החס"ד לאי שלכם בנהלל, בית הספר לאחיות של "הרסה", גני-הילדים וכיוצא בזה. והשנית — וזהו העיקר! — שמענו אצלכם הרבה... נאומים! — אין דבר, נסיתי לנחם את אור"

חנו המצרי על החסרון הגדול הזה שלהם, גם משה רבנו שלמד ונתחנך בבתי-הספר שלכם היה ככר-פה ובכ"ז היה אדם גדול מאד. וחביבה עלינו לפעמים שתקנותו של משה מדברנותו של אהרן... ונתקררה דעתו. וכדי לסיים ביציאת מצרים אמסר לכם קצת מדברי מכתבו הארוך של תלמידי "המקורב", שבו הוא מביע את חששו: אל אפתח פה לשטן! המצריים הם ידידינו ואנו ידידיהם והכל טוב ויפה, ואולם מתירא אני רק מפני דבר אחד, שסוף סוף, טיול פוליטי ושכנותי זה לא יהפך לנו ל... מעשיה של שלום-עליכם על ה"דייטש". במח זוכרים אתם את הדייטש הלז, שבשכר "קבלת פנים יפה" שערך לו היהודי בדראז'ני הת"חיל לשלח לו מדי שבוע בשבוע חבילה העבודה ממש כנכר, כגון ביה"ס החס"ד לאי שלכם בנהלל, בית הספר לאחיות של "הרסה", גני-הילדים וכיוצא בזה. והשנית — וזהו העיקר! — שמענו אצלכם הרבה... נאומים! — אין דבר, נסיתי לנחם את אור"

בס"ה עשרים מורות, אלא שבת כ' שבת ק' — שעתידות הן לבקרנו מטעם הוורה לחנוך במצרים, הנה רק "הגלויה" הראשונה מן הדרך... אמר עזמות — אך לחנם מתירא תלמידי החביב הזה, ראשית מפני שמורי מצרים נוסעים על חשבון "הגביר", כלומר הממשלה שלהם, והשנית — הרי כל מה שהוצאנו ונוציא עליהם אינו אפילו שמינית שבשמינית מהרבית המגיעה למצרים בעד כל הרכוש וההון שלקחנו מהם בהלואה בצאתנו כחפזון ממצרים... * * ועכשיו, סלחורנא לי רגע, תלמידי החביבים, נקראתי אל התיליפון. מס' תמא תלמידי בחיפה: — האללאו! כן... בבית-הכנסת של הצריפים בהדרה-הכרמל עמד ונאם בשבת קדש מר יוסף דיין על אודות "חדש ההסתדרות", ובין יתר דבריו הזכיר את המשורר הלאומי שלנו מר ביאליק. מיד קמה מהומה בין הקהל ולא נתנו לו להמשיך את דבריו. מה רעש? אנשי הצריפין כועסים, כנראה,

על המשורר, שדרש בכל תוקף לפנות את מגרשו בהדרה-הכרמל מהצריפים העומדים עליו ולא הסכים בשום אופן להחליף את מגרשו זה באחר, כדי שלא לגרם נזק לדיירי הצריפים. והיפה שבכל הדבר הזה הוא, שאת המגרש הזה קבל משוררנו הלאומי בתור מתנה מיהודי לודו עור לפני המל"חמה... * * ועד שאנו טורחים לחנם להוציא גלוסקאות מא"י, מוטב שנוציא את הגלוסקא היחידית שלנו מבית-האסורים!... אנכי מספרים לי ממקור נאמן כי משלחת תימנים עמדה לפני מנהיגנו הגדול בת"א ובקשה מאתו שישתדל להוציא את מנהיגם מתרדינא, על לא חמס בכפו. וענה להם ויצמן באירדוניה: — מה רעש? הן גם יוסף הצדיק ישב בבית-האסורים? (שכח, כנראה, המנ"היג שלנו, ששם היה לכהפ"ח מעשה בזליכה...) וכשנפטרו בני-המשלחת מפניו כלעמת שבאו, אמר המנהיג לחבריו:

— אנכי, נצלתי גם אני היום מידי גלוסקא. היום קבעתי לו ראיון, ועכשיו אני פטור ב"ה מזה... * * ומחמת שאיני בקרה-בריאות, לא-עליכם, לא אוכל לצערי לנסע לגליל ולהשתתח על קברות הצדיקים שלנו, וע"כ אחלה פני תלמידי ותלמידותי דהתם, שיכניסו פתקאות בניני לרב-מאיר בעל-הנמס ולר' שמעון בר-יוחאי וימסרו אותן בידם ממש — למען תבר-כם נפשי. * * לסוף — מעשה קטן מענינא דיומא. איני יודע אם כבר ספרתי לכם פעם, אבל אין דבר — טובים השנים מן האחר. כשבקר פעם מאיר דיוננוף את ישיב בת רמבע"ה הציעו לפניו הנבאים את פנקס-האורחים לחתם את שמו ואת רשמיו, וכתב את שתי השורות האלו: בקרתי את ישיבת ר' מאיר בעל חנם ועל החתום: מאיר ב"י נס... עזמות